

РОЗДІЛ IV. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

УДК 342.951

DOI <https://doi.org/10.26661/2786-5649-2023-2-04>

ВРЕГУЛЮВАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УМОВАХ ТИМЧАСОВОЇ ОКУПАЦІЇ (ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ ТА ПРОПОЗИЦІЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ)

Гулько К. О.*курсантка II курсу**факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції**Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ**просп. Гагаріна, 26, Дніпро, Україна**orcid.org/0009-0003-2040-8572**katagunko917@gmail.com***Тінін Д. Г.***майор поліції, старший викладач кафедри тактико спеціальної підготовки**Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ**просп. Гагаріна, 26, Дніпро, Україна**orcid.org/0000-0002-8593-1706**dimatidnepr13@gmail.com*

Ключові слова: *тимчасова окупація, захист прав, громадський порядок, військовий стан, поліцейський, протидія, правове становище.*

В лютому 2022 року російська федерація розпочала повномасштабне військове вторгнення на територію України. Ця небачена агресія привела до серйозної проблеми становлення нормативно-правового статусу поліцейських на тимчасово окупованих територіях.

Українське суспільство пишається багатьма прецедентами поведінки правоохоронців на території, яка на жаль тимчасово окупована. Це люди, які заслуговують на нагороди, а не на звільнення без їхнього відома, адже є чинники, які їм не підвладні. За час війни від вибухових та інших травм загинули понад дев'ять працівників поліції, а понад вісімдесят правоохоронців поранено [1]. Сьогоднішня війна показує, що країна-агресор не дотримується норм міжнародного права, що впливає зі зловживань традиціями і звичаями ведення війни. Насамперед, такі дії потрібно визначати як геноцид українського народу.

Для забезпечення точного розуміння "меж дозволеного" для осіб, що перебувають на різних сторонах конфлікту, важливим є визначення їх статусу. Хоча збройний конфлікт часто супроводжується масовим насиллям та іншими протиріччями між народами, державами та класами, це не означає безмежність або абсолютну свободу дій. Навіть у воєнний час існують прийняті звичаї, методи та засоби, які обмежуються міжнародним гуманітарним правом.

Таким чином, у контексті окупації України, проблема становлення правового статусу поліцейських стає важливим завданням для науковців та працівників поліції, які прагнуть забезпечити захист прав та інтересів українського населення в умовах окупації.

REGULATION OF THE REGULATORY AND LEGAL STATUS OF THE POLICE OFFICER UNDER THE CONDITIONS OF TEMPORARY OCCUPATION (THEORETICAL ASPECT AND PROPOSALS FOR IMPROVEMENT)

Hunko K. O.

*2nd year Cadet of the Faculty of Specialist Training for Criminal Police Units
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
Gagarina Ave., 26, Dnipro, Ukraine
orcid.org/0009-0003-2040-8572
katagunko917@gmail.com*

Tinin D. H.

*Police Major,
Senior Lecturer at the Department of Tactics of Special Training
Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs
Gagarina Ave., 26, Dnipro, Ukraine
orcid.org/0000-0002-8593-1706
dimatidnepr13@gmail.com*

Key words: *temporary occupation, protection of rights, public order, martial law, police, resistance, legal status.*

In February 2022, the Russian Federation launched a full-scale military invasion of the territory of Ukraine. This unprecedented aggression led to a serious problem of establishing the legal status of police officers in the temporarily occupied territories.

In today's conditions, when Ukraine is fighting for its independence and directing great efforts to counter the occupying forces, the problem of the legal status of police officers in the temporarily occupied territories becomes especially important. This issue emphasizes the need to ensure the protection of the lives, rights and interests of Ukrainian citizens in the context of police activities under such conditions. In view of the full-scale war going on in our country, this becomes one of the most pressing and urgent problems.

Ukrainian society is proud of many precedents of the behavior of law enforcement officers in the territory, which, unfortunately, is temporarily occupied. These are people who deserve to be rewarded, not dismissed without their knowledge, because there are factors beyond their control. During the war, more than nine police officers died from explosives and other injuries, and more than eighty law enforcement officers were injured [1]. Today's war shows that the aggressor country does not comply with the norms of international law, which results from the abuse of traditions and customs of warfare. First of all, such actions should be defined as genocide of the Ukrainian people.

In order to ensure an accurate understanding of the "limits of what is permissible" for persons on different sides of the conflict, it is important to determine their status. Although armed conflict is often accompanied by mass violence and other contradictions between peoples, states and classes, this does not imply limitlessness or absolute freedom of action. Even in wartime, there are accepted customs, methods and means that are limited by international humanitarian law.

Thus, in the context of the occupation of Ukraine, the problem of establishing the legal status of police officers becomes an important task for scientists and police officers who seek to ensure the protection of the rights and interests of the Ukrainian population under the conditions of occupation.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В сучасних умовах, коли Україна бореться за свою незалежність і спрямовує великі зусилля на протидію окупаційним силам, особливо важливою стає проблема правового становища поліцейських на тимчасово окупованих територіях. Це питання наголошує на необхідності забезпечення захисту життя, прав та інтересів громадян України в контексті здійснення поліцейської діяльності за таких умов. Зважаючи на повномасштабну війну, яка триває в нашій країні, це стає однією з найактуальніших та нагальних проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Після аналізу та дослідження даної ситуації виникли спірні питання щодо притягнення поліцейських до кримінальної відповідальності на підставі ст. 111 Кримінального кодексу України (ККУ), лише через те, що вони продовжують виконувати свої обов'язки та повноваження, які спрямовані на благоустрій, підтримку національної безпеки та допомогу громадянам, не може вважатися вірною та законною підставою.

Дана проблематика на території України виникла з 2014 року, тобто з початку військових дій з боку російської федерації по відношенню до території нашої держави. На сьогоднішній день велика увага вирішенню цього питання приділяється науковцями, а саме: Коваленко Є.Б., Хавронюк М.І., Кравчук О.О., Бондаренко М.С., Сенаторова О.В., Колесник С.П., Тінін Д.Г., Гунько К.О. та ін.

Постановка завдання. Акцентувати в статті увагу на сучасній проблематиці врегулювання службово-бойової та службово-оперативної діяльності поліцейського в умовах його перебування на тимчасово окупованій території. Провести аналіз національних та міжнародних законодавчих норм щодо врегулювання законності діяльності поліцейського в умовах не виходу з тимчасово окупованої території.

Виклад основного матеріалу. Існує безліч ситуацій, коли поліцейські декілька разів намагалися виїхати з окупованої території. Як приклад, правоохоронець вдався до обману окупантів, приїхав до блокпосту, взяв собі жінку з дитиною, купив дешеву машину. Сказав окупантам, що підвезе жінку тільки до дамби. Його пропустили та не думали, що він залишить машину. Він кинув машину на тимчасово окупованій території та перейшов на підконтрольну територію України.

Поліцейські, які не мали змоги виїхати з окупованої території, де у нього батьки з інвалідністю, він зрадник чи ні? Ні, він не буде зрадником. Адже, зрадник – це той, хто вчиняє активні дії та свідомо допомагає окупантам. Якщо поліцей-

ський під час тимчасової окупації території, на якій він перебував, перевдягнувся у цивільний одяг та сховав свою зброю, не вчиняв жодних активних дій щодо співробітництва з окупантами, він не буде зрадником.

Насамперед, при виникненні важких життєвих ситуацій у правоохоронця не діє страх перед керівництвом чи звільнення з лав Національної поліції, неважливими стають проблеми втрати заробітної плати, соціальні стереотипи, такі як «що скажуть люди», амбіції, політика. І кожен має право обирати, що саме йому робити в таких життєвих обставинах: брати до рук зброю та захищати свою Батьківщину, виїжджати за кордон, допомагати тим, хто цього потребує, залишатися на місці та продовжити виконувати свою роботу, тощо.

Згідно наукових принципів, поліція працюючи на окупованих територіях має виконувати свої обов'язки, спрямовані на забезпечення порядку, захист прав людини та боротьбу зі злочинністю. Це включає виявлення та припинення протиправних дій, таких як злочини, торгівля наркотиками, контрабанда та незаконне переміщення культурних цінностей.

Однак, поліцейські на окупованих територіях не мають можливості діяти в рамках діючого законодавства та самостійно. В такому випадку вони повинні співпрацювати з місцевою владою та іншими правоохоронними органами, які залишилися на підконтрольній території, але фізично дістатись до них неможливо. Таким чином, для фіксації злочинів або посягань на їх вчинення важливо встановлювати контакти з місцевим населенням, забезпечувати його захист від примусових дій окупантів [2].

Окупанти здійснюють безліч порушень прав людини, таких як примусове виселення, насильницьке зникнення, позбавлення волі, побої, затримання без підстав, насильство та інші. Поліцейські повинні докладати максимум зусиль для захисту громадян від цих порушень. В такому випадку умови розмежування діяльності поліцейських на окупованій території повинні бути визначені відповідними законами та нормативно-правовими актами.

У контексті регулювання нормативно-правового статусу поліцейських на окупованих територіях, стикаємося з важливою етичною дилемою, що полягає в питанні співпраці з окупантами або відмові від такої співпраці. Ця проблема виходить за рамки звичайного діловодства і проливає світло на моральний характер та відданість поліцейських своїй країні.

На території України було прийнято законопроект № 2108-ІХ, який встановлює кримінальну відповідальність за колабораційну діяльність згідно зі статтею 111-1 Кримінального кодексу

України (далі – ККУ). Злочини, передбачені цією статтею, вважаються добровільними, що означає те, що громадянин самостійно приймає рішення про співпрацю з країною-агресором на шкоду України [3].

Аналізуючи опубліковані матеріали в ЗМІ та виступи відповідних осіб, можна відзначити, що деякі посадові особи, що залишилися на тимчасово окупованих територіях для виконання своїх прямих функцій, можуть бути оголошені колаборантами. Однак, необхідно враховувати, що введена ст. 111-1 ККУ переважно стосується відповідальності за роботу у незаконних органах влади, що створені на тимчасово окупованих територіях.

Тому, якщо особа займала певну посаду в органах влади, які були утворені згідно з законодавством України перед окупацією і не вчиняла дій, що підпадають під ст. 111-1 ККУ, то вона не може вважатися колаборантом. Однак, виникає практичне питання щодо правозастосування – як визначити межі здійснення функцій, передбачених законодавством України, та співпраці з агресорами або окупантами?

Для вирішення цього питання доцільно звернутися до норм міжнародного гуманітарного права, включаючи Конвенцію про захист цивільного населення під час війни. Ці норми можуть служити основою для визначення обов'язків та відповідальності посадових осіб на окупованих територіях.

Кримінальне законодавство окупованої території залишається чинним, за винятком випадків, коли окупаційна держава скасовує або призупиняє його дію, якщо воно становить загрозу безпеці держави-окупанта або перешкоджає виконанню Конвенції. Аналіз Женевської Конвенції підтверджує необхідність збереження органів влади на окупованій території для забезпечення життєдіяльності населення на тимчасово окупованій території.

Відповідно, поліцейські повинні виконувати свої функції не вчиняючи дії, які визначені в ст.111-1 ККУ. Окрім цього, більша частина поліцейських на своїх посадах мають громадський та особистий авторитет, тому люди в подальшому повинні будуть звертатись за допомогою до них [4].

Умови окупації є складними для забезпечення правопорядку та захисту прав і свобод громадян. Компетенція поліцейських в таких умовах потребує спеціального врегулювання, оскільки їхні можливості та повноваження можуть бути обмежені.

Висновок полягає в тому, що в період воєнного стану необхідно забезпечувати збереження правового зв'язку громадян України на тимчасово

окупованих територіях з Україною, а також продовжувати здійснення контролю над публічною безпекою та порядком на цих територіях відповідно до Конституції та інших законів України [5].

Погоджуючись з думкою Колесника С. П., можна стверджувати, що працівники Національної поліції України, що діють на тимчасово окупованих територіях під час воєнного стану, повинні швидко адаптуватись до нових умов та здобувати навички, які не є типовими для правоохоронних підрозділів. Це вимагає від поліцейських обережності, відповідальності та швидкої адаптації до нового режиму служби, характерного для воєнного часу [6].

Важливо зауважити, що введення воєнного стану призводить до встановлення спеціального правового режиму, який передбачає посилення повноважень відповідних органів державної влади з метою забезпечення національної безпеки та запобігання збройній агресії. У такому контексті можуть бути тимчасово обмежені конституційні права та свободи людини і громадянина, що є необхідним заходом для запобігання загрози.

Досить важливим являється той факт, що відповідно до ч. 1 ст. 39 ККУ, не є кримінальним правопорушенням нанесення шкоди правоохоронюваним інтересам у випадку крайньої необхідності, тобто для відвернення небезпеки, що загрожує особі чи охоронюваним законом правам цієї людини або інших осіб, а також суспільним інтересам чи інтересам держави, якщо цю небезпеку в даній обстановці не можна було усунути іншими засобами і якщо при цьому не допустили перевищення меж крайньої необхідності [4].

Слід звернути увагу, що поліцейські, які залишилися на території свого обслуговування, а саме на окупованих територіях та продовжують виконувати свої прямі обов'язки, зможуть завдати шкоди інтересам держави, особливо в контексті іміджу та пропаганди ворога. Але ж, в першу чергу до повноважень поліції належать:

- виявляти причини та умови, що можуть сприяти вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень та вживає відповідно до меж своєї компетенції заходів для їх усунення чи припинення;

- вживати всі можливі заходи, які спрямовані на усунення загроз життю та здоров'ю фізичних осіб і публічній безпеці, що виникли через вчинення кримінального, адміністративного правопорушення;

- вживати заходів для надання невідкладної, зокрема домедичної і медичної допомоги особам, що постраждали через кримінальні чи адміністративні правопорушення, нещасних випадків, а також людям, що опинилися в ситуації, яка є небезпечною для їхнього життя чи здоров'я [7].

Під час дослідження питання про визначення повноважень поліцейських на національному та міжнародному рівнях, ми приходимо до висновку, що ця проблема майже не врегульована. Це пояснюється можливістю присутності правоохоронців з однієї зі сторін конфлікту на тимчасово окупованій території. Однак, якщо на таких територіях відсутня правоохоронна структура, це призводить до зростання злочинності та мародерства.

На нашу думку, національне законодавство повинно визначити компетенцію поліцейських в умовах тимчасової окупації, а також встановити механізми контролю за їхньою діяльністю. Важливо, щоб у законодавстві були передбачені достатні повноваження для поліції, що дозволяло б їм ефективно виконувати свої функції, а також забезпечувались механізми захисту прав громадян у умовах окупації.

Але, для формування національного законодавства потрібно досягти погодження іншими учасниками світової спільноти, в якому на тимчасово окупованій території будуть працювати правоохоронні органи діючої влади до моменту вирішення військового конфлікту. Така тенденція зможе забезпечити неутручання військових країни-агресора у життя цивільного населення в умовах населених пунктів, а отже військові дії виведе на відкриту ділянку.

Отже, визначення кримінальної відповідальності повинно базуватися на доказах, що поліцейський свідомо та умисно сприяв окупаційним силам, використовуючи наявні ресурси для незаконних дій.

Проблема визначення компетенції поліції в умовах окупації на міжнародному рівні дійсно є складною та актуальною в контексті міжнародної безпеки. Окупація територій порушує права людини і може призвести до зниження рівня безпеки у регіоні. Тому важливо розглянути питання врегулювання компетенції поліції в умовах окупації на міжнародному рівні.

Міжнародне право передбачає ряд документів та механізмів, які регулюють діяльність поліції в контексті окупації територій. Основними міжнародними документами, що визначають компетенцію поліції у таких умовах, є Женевські конвенції 1949 року про захист жертв війни та їх Додатковий протокол, а також Гаазькі конвенції 1907 року про закони та звичаї війни на суходолі. Ці документи містять правила та процедури для діяльності поліції, спрямованої на забезпечення порядку та безпеки на окупованій території.

У міжнародному праві також існують інші інструменти та договори, які можуть впливати на компетенцію поліції під час окупації, такі як Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод.

В ч. 1 розділу «С» Декларації [8] є не чітке окреслення кола повноважень поліцейського в умовах окупації: «виконувати свої завдання по захисту громадян та власності під час війни та ворожої окупації в інтересах цивільного населення». Однак, дослідивши міжнародно-правові акти чіткого переліку кола його повноважень конкретно не вказано. Відсутність чіткого визначення можна роз'яснити індивідуальністю національного законодавства країн світу, які ратифікували вказані вище Резолюції.

Дослідивши вміст ст. 75 «Основні гарантії» Додаткового протоколу 1 [9] повторно відзначаємо чітко окреслений перелік злочинів, які зобов'язані припинятись на тимчасово окупованій території.

Варто зазначити, що згідно з міжнародним гуманітарним правом та міжнародним правом про права людини, поліція в умовах окупації повинна забезпечувати безпеку та порядок, а також захищати права та інтереси місцевого населення. Проте, вона не має права втручатися в політичну діяльність та переслідувати громадян за їх політичні переконання.

За словами автора, в Угоді Женева IV стосовно захисту осіб, що не беруть участі в бойових діях (1949 р.), а також у Додатковому протоколі II до Угоди Женева про захист жертв конфліктів збройними силами (1977 р.) [9], закріплені правила, які повинна дотримуватися поліція в умовах окупації. Автор зазначає, що ці правила передбачають виключно цивільне управління територією, повагу до місцевого населення та його прав, а також заборону на використання насильства, крім випадків, коли воно є необхідним для забезпечення безпеки.

Через це конкретних повноважень поліції під час збройного конфлікту на міжнародному рівні не існує. Адже, відповідно до діючих актів правоохоронці на окупованій території не є зрадниками лише в тому випадку коли добровільно склали зброю та зняли форму. Та при цьому, вони не мають права виконувати свої функції на тимчасово окупованих територіях, а саме затримувати осіб, що могли посягати на життя інших, зупиняти мародерів та окупантів, які можуть цинічно чи жорстоко поводитися стосовно населення [10].

На нашу думку, у сучасному світі укладено достатню кількість міжнародно-правових актів, що направлені на захист людей як у мирний час, так і під час введення воєнного часу. Але, на жаль, ця кодифікація не призводить до захищеності поліцейських на окупованих територіях та не забезпечує у повному обсязі захисту їх прав від свавілля. Ці негативні дії яскраво ілюструються на прикладі русько-української війни у XXI столітті, коли війна заборонена та звичай не кодифіковані [11].

Отже, визначаючи межі настання відповідальності поліцейських, які не виконали наказ про вихід з оточення або не вийшли з окупації з різних причин, потрібно зазначити, що в разі настання такого випадку потрібно вперш за все визначити причини, які обумовили неможливість виконання наказу, а також наслідки діяльності поліцейського за умови його перебування на тимчасово окупованій території до виходу на підконтрольну територію [12, с. 206].

На сьогоднішній день існують невирішені питання, пов'язані як з матеріальними проблемами, так і з невизначеністю статусу поліції. Однак, існують рішення, які можуть сприяти покращенню роботи поліцейських і забезпечити більшу стабільність та ефективність [13].

Висновки. Після початку російської агресії в 2014 році, Україна опинилася в самому епіцентрі війни. Ця війна, яка почалася на критичному етапі будівництва державності, стала великим випробуванням для всієї країни та кожного окремого громадянина. У ситуації несподіваної зради та агресії стало очевидним, що багато соціальних сфер суспільства незалежної України є вразливими. Варто наголосити що робота Національної поліції на тимчасово окупованих територіях вагомо відрізняється від роботи у мирний час, адже поліцейські повинні бути обачливими і відповідальними, так як їхні дії не повинні допомагати ворогу вести війну [14].

Також постає питання про розробку додаткових методів навчання враховуючи специфіку воєнного стану та особливості роботи відповід-

них підрозділів на окупованих та деокупованих територіях [15].

На сьогоднішній день існує нагальна потреба законодавчо закріпити повноваження поліцейських, що продовжують виконувати свої обов'язки на тимчасово окупованих територіях та перебувають на захисті інтересів та майна українського населення.

Також, після деокупації таких територій виникне проблема надання оцінки діям цих поліцейських, які виконували свої повноваження в умовах окупації, а також перевірки такої діяльності на наявність ознак колабораціонізму. Найбільш вдалим рішенням в такій ситуації завжди є приведення національного законодавства до норм та стандартів міжнародного права.

Це обумовлюється закріпленням певних норм для захисту цивільного населення на тимчасово окупованих територіях, яке навіть в таких умовах повинно бути захищене від злочинних посягань.

Кожна війна рано чи пізно закінчується, не буде виключенням й ця війна. Так, здобути перемогу в умовах відсутності чітко визначеного поля бою, підступних несподіваних агресивних дій, брудних технологій впливу на свідомість людей, – дуже важко. Але чим дорожча перемога, тим вона цінніша! Україна вже дуже дорого сплатила в цій війні, тому шлях в неї тільки один – перемогти! Об'єднання всіх зусиль на державному рівні, допомога світовій спільноті, успіхи України в протидії кіберзлочинності, ідеологічна єдність населення України дає нам підстави вірити національному гаслу: «Ще нам, браття українці, посміхнеться доля!»

ЛІТЕРАТУРА

1. Усі поліцейські, які залишилися на окупованих територіях України, визнані зрадниками. Інформаційне агентство ASPI. 25.07.2022. URL: <https://aspi.com.ua/news/podii/usi-policeyski-yaki-zalishilisya-na-okupovanih-teritoriyakh-ukraini-viznani-zradnikami#gsc.tab=0>
2. Коваленко Є.Б. Міжнародне гуманітарне право: Підручник. К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2019. С. 247-248.
3. Хавронюк М.І. Кримінальна відповідальність за порушення законів та звичаїв війни: двадцять запитань та відповідей. ЦППР: центр політико-правових реформ, Pravo.org.ua. 2022. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/kryminalna-vidpovidalnist-za-porushennya-zakoniv-ta-zvychayiv-vijny-dvadtysyat-zapytan-ta-vidpovidej/>
4. Кравчук О.О., Бондаренко М.С. Колаборційна діяльність: науково-практичний коментар до нової статті 111-1 КК. Юридичний науковий електронний журнал. № 3/2022. с. 198-204. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-3/45> URL: http://lsey.org.ua/3_2022/45.pdf
5. Сенаторова О.В. Права людини і збройні конфлікти: Навчальний посібник для студентів юридичних вищих навчальних закладів. м. Київ, 2018. 208 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_6_cory.pdf
6. Колесник С.П. Питання забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки та порядку підрозділами національної поліції України в зоні проведення Операції Об'єднаних Сил. Проблеми становлення правової демократичної держави. Південноукраїнський правничий часопис, № 3, 2019. С. 12 – 15. DOI <https://doi.org/10.32850/sulj.2019.3-3> URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2019/3/5.pdf>http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73909

7. Повноваження поліції. Стаття 23. Основні повноваження поліції. URL: <https://police.kiev.ua/kodeksi-ta-zakoni/pro-natsionalnu-politsiyu/97-4-rovnovazhennya-politsiji>
8. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України № 1207-VII від 15.04.2014. Офіційний сайт ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text>
9. Додатковий протокол до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року, що стосується захисту жертв міжнародних збройних конфліктів (Протокол I), від 8 червня 1977 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text
10. Декларація про поліцію: прийнято Резолюцією № 690 (1979) Парламентської асамблеї Ради Європи від 08.05.1979 року в м. Страсбурзі. URL: <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/zakonodavstvo-fundamentalne/rezolyutsiya-690-1979-parlamentskoj-assamblei--15618.html>
11. Гунько К.О., Тінін Д.Г. Особливості врегулювання компетенції поліцейського в умовах тимчасової окупації на національному рівні. Матеріали конференцій МЦНД, (16.12.2022; Вінниця, Україна), с. 119–121. URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/364>
12. Тінін Д.Г. Статус українського поліцейського в умовах воєнного стану у випадку невиконання наказу про вихід з оточення або окупації (теоретичний аспект). Правовий часопис Донбасу. Випуск № 4(81) 2022. Частина 1. Донецький державний університет внутрішніх справ, 2022. – 214 с., с. 204-208. DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-81-4-1-204-208> . <https://ljd.dnuvs.ukr.edu.com/wp-content/uploads/2023/03/38.pdf>
13. Тінін Д. Удосконалення умов праці поліцейського в умовах сьогодення. The 15 th International scientific and practical conference “Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects”(August 14-16, 2022) MDPC Publishing, Berlin, Germany. 2022. 426 p. <https://reposit.uni-sport.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/4356/MODERN-SCIENTIFIC-RESEARCH-ACHIEVEMENTS-INNOVATIONS...-14-16.08.22%20%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0%20301.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=410>.
14. Гунько , К., & Тінін , Д. Г. (2022). КОЛО ПОВНОВАЖЕНЬ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО В УМОВАХ ТИМЧАСОВОЇ ОКУПАЦІЇ. *Матеріали конференцій МЦНД*, (16.12.2022; Вінниця, Україна), 106–107. вилучено із <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/363>
15. Тимофеев , В., & Тінін , Д. Г. (2023). ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ТА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ДЛЯ РОБОТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА РЕАЛІЇ. *Матеріали конференцій МЦНД*, (23.06.2023; Полтава, Україна), 123–125. вилучено із <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/633>

REFERENCES

1. All policemen who remained in the occupied territories of Ukraine are recognized as traitors [Usi politseys'ki, yaki zalyshylysia na okupovanykh terytoriyakh Ukrayiny, vyznani zradnykamy]. Information agency ASPI. 25.07.2022. URL: <https://aspi.com.ua/news/podii/usi-policeyski-yaki-zalishilisya-na-okupovanykh-teritoriyakh-ukraini-viznani-zradnikami#gsc.tab=0> (in Ukrainian)
2. Kovalenko, E.B. (2019) International humanitarian law: Textbook. K.: "In Yure" Publishing House [Mizhnarodne humanitarne pravo: Pidruchnyk. K.: Vydavnychy dim "In Yure"], 2019. p. 247-248. (in Ukrainian)
3. Havronyuk, M.I. (2022) Criminal liability for violations of the laws and customs of war: twenty questions and answers [Kryminal'na vidpovidal'nist' za porushennya zakoniv ta zvychayiv viyny: dvadtsyat' zapytan' ta vidpovidej]. CPPR: center of political and legal reforms, Pravo.org.ua. 2022. URL: <https://pravo.org.ua/blogs/kryminalna-vidpovidalnist-za-porushennya-zakoniv-ta-zvychayiv-viyny-dvadtsyat-zapytan-ta-vidpovidej/> (in Ukrainian)
4. Kravchuk, O.O. & Bondarenko, M.S. (2022) Collaborative activity: a scientific and practical commentary on the new Article 111-1 of the Criminal Code. Legal scientific electronic journal [Kolabortsyina diyal'nist': naukovo-praktychnyy komentar do novoyi statti 111-1 KK. Yurydychnyy naukovyy elektronnyy zhurnal]. № 3/2022. p. 198-204. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-3/45> URL: http://lsej.org.ua/3_2022/45.pdf (in Ukrainian)
5. Senatorova, O.V. (2018) Human rights and armed conflicts: Study guide for students of legal higher educational institutions [Prava lyudyny i zbrojni konflikty: Navchal'nyy posibnyk dlya studentiv yurydychnykh vyshchyykh navchal'nykh zakladiv]. m. Kyiv, 2018. 208 p. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_6_copy.pdf (in Ukrainian)
6. Kolesnyk, S.P. (2019) The issue of ensuring the protection of human rights and freedoms, combating crime, maintaining public safety and order by units of the National Police of Ukraine in the area of the Joint Forces

- Operation. Problems of establishing a legal democratic state. South Ukrainian legal journal [Pytannya zabezpechennya okhorony prav i svobod lyudyny, protydyi zlochynnosti, pidtrymannya publichnoyi bezpeky ta porядku pidrozdilamy natsional'noyi politysiyi Ukrayiny v zoni provedennya Operatsiyi Ob'yednanykh Syl. Problemy stanovlennya pravovoyi demokratychnoyi derzhavy. Pivdenoukrayins'kyi pravnychyy chasopys], № 3, 2019. p. 12 – 15. DOI <https://doi.org/10.32850/sulj.2019.3-3> URL: <http://www.sulj.oduvs.od.ua/archive/2019/3/5.pdf> http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73909 (in Ukrainian)
7. Powers of the police. Article 23. Basic powers of the police. URL: <https://police.kiev.ua/kodeksi-ta-zakoni/pro-natsionalnu-politsiyu/97-4-povnovazhennya-politsiji> (in Ukrainian)
 8. On ensuring the rights and freedoms of citizens and the legal regime in the temporarily occupied territory of Ukraine: Law of Ukraine No. 1207-VII of April 15, 2014 [Pro zabezpechennya prav i svobod hromadyan ta pravovyy rezhym na tymchasovo okupovaniy terytoriyi Ukrayiny: Zakon Ukrayiny № 1207-VII vid 15.04.2014.]. Official website of the VRU. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1207-18#Text> (in Ukrainian)
 9. Additional Protocol to the Geneva Conventions of August 12, 1949, relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I), dated June 8, 1977 [Dodatkovyy protokol do Zhenev'skykh konventsiy vid 12 serpnya 1949 roku, shcho stosuyet'sya zakhystu zhertv mizhnarodnykh zbroynykh konfliktiv (Protokol I), vid 8 chervnya 1977 roku.]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text (in Ukrainian)
 10. Declaration on the police: adopted by Resolution No. 690 (1979) of the Parliamentary Assembly of the Council of Europe dated May 8, 1979 in Strasbourg [Deklaratsiya pro politysiyu: pryynyato Rezolyutsiyeyu № 690 (1979) Parlament-s'koyi asambleyi Rady Yevropy vid 08.05.1979 roku v m. Strasburzi.]. URL: <https://xn--80aagahqwyibe8an.com/zakonodavstvo-fundamentalne/rezolyutsiya-690-1979-parlamentskoy-assamblei--15618.html> (in Ukrainian)
 11. Gunko, K.O. & Tinin, D.G. (2022) Peculiarities of regulation of the police officer's competence in conditions of temporary occupation at the national level [Osoblyvosti vrehulyuvannya kompetentsiyi polityseys'koho v umovakh tymchasovoyi okupatsiyi na natsional'nomu rivni]. Proceedings of the ICND conferences, (16.12.2022; Vinnytsia, Ukraine), p. 119–121. URL: <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/364> (in Ukrainian)
 12. Tinin, D.G. (2022) The status of a ukrainian police officer under martial law in case of failure to comply with an order to leave the encirclement or occupation (theoretical aspect) [Status ukrayins'koho polityseys'koho v umovakh voyennoho stanu u vypadku nevykonannya nakazu pro vykhid z otochennya abo okupatsiyi (teoretychnyy aspekt)]. Legal journal of Donbass. Issue No. 4(81) 2022. Part 1. Donetsk State University of Internal Affairs [Pravovyy chasopys Donbasu. Vypusk № 4(81) 2022. Chastyna 1. Donets'kyi derzhavnyy universytet vnutrishnikh sprav], 2022. – 214 p., p. 204-208. DOI <https://doi.org/10.32782/2523-4269-2022-81-4-1-204-208> . <https://ljd.dnuvs.ukr.education/wp-content/uploads/2023/03/38.pdf> (in Ukrainian)
 13. Tinin, D.G. (2022) Improving the working conditions of a police officer in today's conditions [Udoskonalennya umov pratsi polityseys'koho v umovakh s'ohodennya]. The 15 th International scientific and practical conference “Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects” (August 14-16, 2022) MDPC Publishing, Berlin, Germany. 2022. 426 p. <https://reposit.uni-sport.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/4356/MODERN-SCIENTIFIC-RESEARCH-ACHIEVEMENTS-INNOVATIONS...-14-16.08.22%20%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%BD%D0%BA%D0%B0%20301.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=410>.
 14. Gunko, K., & Tinin, D. G. (2022). THE CIRCLE OF POWERS OF THE POLICE OFFICER UNDER THE CONDITIONS OF TEMPORARY OCCUPATION [KOLO POVNOVAZHEN' POLITSEYS'KOHO V UMOVAKH TYMCHASOVOYI OKUPATSIYI]. Proceedings of the MCND conferences, (16.12.2022; Vinnytsia, Ukraine), 106–107. removed from <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/363>
 15. Timofeev, V., & Tinin, D. G. (2023). SOME ASPECTS OF THE TRAINING OF MILITARY OFFICERS AND POLICE OFFICERS FOR WORK IN THE CONDITIONS OF THE STATE OF MARTIAL: CURRENT PROBLEMS AND REALITIES [DEYAKI ASPEKTY PIDHOTOVKY VIYS'KOVOSLUZHBOVTSIV TA POLITSEYS'KYKH DLYA ROBOTY V UMOVAKH VOYENNOHO STANU: SUCHASNI PROBLEMY TA REALIYI]. Proceedings of the conferences of the National Institute of Scientific Research, (June 23, 2023; Poltava, Ukraine), 123–125. removed from <https://archive.mcnd.org.ua/index.php/conference-proceeding/article/view/633>